

Protocol gedrag

Januari 2025

Inhoudsopgave

<i>Gedragprotocol</i>	<i>3</i>
<i>1 Theoretische onderbouwing:</i>	<i>3</i>
<i>2 Preventie : Bevordering groepsdynamiek en sociaal emotionele ontwikkeling</i>	<i>3</i>
<i>2 Praktijk van het gedragprotocol</i>	<i>4</i>
<i>2.1 Algemene gedragsregels</i>	<i>4</i>
<i>2.2 Het time-in en time-out protocol</i>	<i>5</i>
<i>2.3 Het stappenplan.....</i>	<i>6</i>
<i>3 Tussenschoolse opvang</i>	<i>7</i>
<i>4 Aanpak pestgedrag</i>	<i>7</i>
<i>4.1 Informatie inwinnen bij derden</i>	<i>9</i>
<i>4.2 Gesprek met de gepeste leerling en hulp bieden.....</i>	<i>9</i>
<i>4.3 Informeren van de ouders</i>	<i>9</i>
<i>4.4 Gesprek met de groep</i>	<i>9</i>
<i>4.5 Gesprek met de pester.....</i>	<i>10</i>
<i>4.6 Vervolgactie 1.....</i>	<i>10</i>
<i>4.7 Vervolgactie 2.....</i>	<i>10</i>
<i>4.8 Vervolgactie 3.....</i>	<i>11</i>
<i>4.9 Monitoren.....</i>	<i>11</i>
<i>5 Bijlagen.....</i>	<i>11</i>
<i>5.1 Evaluatieformulier (Oepsblad).....</i>	<i>13</i>
<i>5.2 Stroomschema gedragprotocol</i>	<i>14</i>
<i>5.3 Stroomschema protocol aanpak pestgedrag</i>	<i>15</i>

1 Theoretische onderbouwing:

Voor u ligt het gedragprotocol van de Sint Maartensschool. Het is gebaseerd op het groepsplan gedrag van K. van Overveld (2012). Uitgangspunt hierbij is dat de grootste tijdsinvestering van de leerkracht gericht is op de primaire preventie (*De maatregelen op dit niveau bestaan uit goed klassenmanagement, een planmatige aanpak van groepsvorming, systematische aandacht voor sociaal emotioneel leren en een preventieve groepsaanpak van pesten, v. Overveld 2012*).

Voor veruit de meeste leerlingen van onze school is deze primaire preventie voldoende.

Het doel voor ons als team is dat alle kinderen zich in hun basisschoolperiode vrij en veilig voelen, zodat zij zich optimaal kunnen ontwikkelen."

2 Preventie : Bevordering groepsdynamiek en sociaal emotionele ontwikkeling

Wij maken in de school gebruik van diverse methodes om het sociaal emotioneel leren te stimuleren en te ontwikkelen.

In iedere groep wordt Kwink gebruikt. Het is een onlinemethode voor sociaal-emotioneel leren (SEL). Hierin komen ook lessen burgerschap en mediawijsheid voor. Kwink biedt een doordacht SEL-programma, gebaseerd op de laatste wetenschappelijke inzichten. Kwink is gericht op preventie (van bijvoorbeeld pesten op school) en de kracht van een veilige groep. Sluit goed aan bij de principes van PBS (Positive Behaviour Support).

- Heeft als doel het verstorend gedrag en pesten te voorkomen
- Kent een groepsbrede, preventieve aanpak
- Draagt bij aan een sociaal veilige groep
- Werkt met vijf bewezen gedragscompetenties
- Biedt iedere les unieke filmpjes
- Voldoet aan de Wet Sociale Veiligheid

Tevens zetten wij de methode **Houvast** in. Houvast stimuleert de verwondering van leerlingen en biedt inspiratie voor hun leven vanuit de rijke verhalen uit de Bijbel en de katholieke traditie. Het laat de leerlingen zich verplaatsen in de hoofdpersonen en ervaren hoe ze zelf zouden denken, voelen en handelen. Zo komen de verhalen tot leven en krijgen ze betekenis voor kinderen van vandaag.

Houvast op School is een praktische leerlijn voor levensbeschouwing en burgerschapsontwikkeling in de basisschool. Met een compleet aanbod in de verhalen, activiteiten, achtergronden en handreikingen voor de leerkracht. Alles is ontwikkeld door deskundigen samen met leerkrachten.

En in ieder schooljaar krijgt iedere groep een aantal lessen van Rino Vijverberg.

Zijn praktijk heet **Orka** en hij geeft lessen aan de groep om de groepsdynamiek verder te ontwikkelen en kinderen te leren grenzen te stellen. Ze leren vooral wat de invloed kan zijn van het gedrag van anderen op de groep en op henzelf en wat ze eraan kunnen doen als ze in een situatie komen die ze niet prettig ervaren of waarin ze merken dat het voor een ander misschien niet prettig is. De kinderen leren door het spelen en het bespreekbaar maken van allerlei situaties om keuzes te maken: aanspreken, veilige plek zoeken of hulp zoeken. Rino coacht de leerkrachten om goed op gedrag van leerlingen te reageren in het belang van de groep en de individuele leerling.

Bij Orka gaan we uit van de superheldenaanpak. Dit is een aanpak voor de basisschool om sociale vaardigheden van kinderen en het groepsklimaat in de klas te verbeteren om daarmee de kans op sociale problemen te verkleinen. De superhelden bestaan uit negen sociale vaardigheden (superhelden of keuzes) die kinderen kunnen toepassen: elkaar helpen, elkaar aanspreken, leiden, volgen, opkomen voor jezelf, relaxed reageren, negeren, een slimme plek kiezen en melden bij de leerkracht. Er worden lessen gegeven door de leerkrachten en 2 keer per jaar sluit hierbij ook de trainer van Orka aan.

Iedere groep maakt gebruik van het **instrument SEL uit Leerling in Beeld**. De leerkracht geeft de ontwikkeling van de kinderen hierin aan en vanaf groep 5 geven de kinderen hierin ook zelf aan hoe ze het ervaren.

De leerkracht nemen jaarlijks een **sociogram** af in november.

Deze instrumenten gebruiken wij om het pedagogisch klimaat in de klas te bevorderen, ervoor te zorgen dat iedereen het naar zijn zin heeft en eventuele obstakels te signaleren.

In iedere groep vinden groepsgesprekken over hoe we leren en met elkaar omgaan. Hoe is het leerklimate en hoe is de sociale dynamiek. Welk doel kan je als leerkracht samen met je groep stellen en hoe reflecteer je hierop zodat de groei zichtbaar wordt? Dit wordt door de gedragsspecialist besproken en tevens hoe de leerkracht zichtbaar maakt hoe hij of zij samen met de kinderen aan de ontwikkeling van de groepsdynamiek werkt.

2 Praktijk van het gedragsprotocol

2.1 Algemene gedragsregels

Er zijn schoolbreed afspraken gemaakt over het gedrag dat we van iedereen verwachten in de gezamenlijke ruimtes zoals de gang en de speelplaats. Daarnaast worden er per groep regels opgesteld. Het team heeft geleerd positief gedrag aan te leren. Eenvoudige regels zijn bedacht die voor iedereen gelden. Afhankelijk van de leeftijd van de kinderen worden die regels uitgelegd door de leerkrachten. In de uitleg wordt terugverwezen naar onze waarden: respect, veiligheid en verantwoordelijkheid. We hanteren de volgende basisafspraken:

Op de gang:

We lopen rustig

We zijn stil, zodat wij anderen niet storen

We zijn aardig voor elkaar

We leggen spullen op de juiste plek, van onszelf en van een ander

Bij de toiletten:

De WC is privé

We laten de WC netjes achter

Handen wassen hoort erbij

In de teamkamer:

De teamkamer is van ons allemaal

We hebben belangstelling voor iedereen

We leggen spullen op de juiste plek

Op de speelpleinen:

We spelen op de afgesproken plekken

Iedereen mag meedoen

We zijn voorzichtig met het speelmateriaal

Werken buiten de klas:

Ik werk aan mijn eigen taak
Ik blijf bij mijn werkplek
Ik zorg dat het rustig blijft
Ik laat mijn werkplek netjes achter

In de klas:

Ik ben aardig voor anderen
We luisteren naar elkaar
Ik bewaar mijn spullen op de juiste plek
Ik zorg dat mijn werkplek netjes blijft

Deze regels worden voortdurend onder de aandacht van de kinderen gebracht. Daarnaast maken wij onderscheid tussen ongewenst gedrag en grensoverschrijdend gedrag. Bij ongewenst gedrag denken wij aan kleine ordeverstoringen. Onder grensoverschrijdend gedrag verstaan wij het volgende: fysiek reageren, verbaal reageren (schelden) en herhaaldelijk weigeren te luisteren naar de leerkracht. Het protocol is gericht op een gedragsverandering, waarbij een kind zelf beseft dat het lastige/afwijkende gedrag dat hij/zij vertoont, moet veranderen om te zorgen voor een positieve sfeer waarin het kind, maar ook anderen kunnen werken en spelen. Als het gedrag niet verandert, heeft het uiteindelijk consequenties.

2.2 Het time-in en time-out protocol

We werken op school met een time-in en time-out protocol. Het time-in en time-out protocol is erop gericht dat een leerling met grensoverschrijdend gedrag/ongewenst gedrag zelf gaat nadenken hoe het zijn/haar gedrag kan verbeteren. Hierbij wordt rekening gehouden met de leeftijd van de leerling en de ontwikkelingsfase.

Hoe werkt het time in- time out protocol?

De leerkracht bepaalt of het ongewenst of grensoverschrijdend gedrag is, waarbij de doorgang van de les en de veiligheid van de groep de belangrijkste voorwaarden zijn. Alle leerkrachten zijn hier verantwoordelijk voor. Je spreekt eenieder hierop aan. De persoon legt het voorval ook neer bij de leerkracht van de desbetreffende leerling. Als het ongewenste gedrag na waarschuwen niet verandert, kan het kind een time-in krijgen. Elke klas heeft een vaste time-in tafel vanaf groep 1. Op het schoolplein is het de plek bij de bank en de deur en in de gymzaal is het een vaste bank. De leerkracht is de sturende factor bij een time-in. Een time-in duurt max. 30 minuten. Het kind neemt niet actief meer deel aan de les en mag zich niet bemoeien met de kinderen en de lessituatie. Hij krijgt daarna een uitgesproken keuze van de leerkracht om weer deel te kunnen nemen aan de les. Als het gedrag niet verbetert na een time-in, volgt er een time-out. Bij een time-out gaat het kind naar een andere collega in een buurklas (niet op de gang). Het kind, dat volhardt in het ongewenste gedrag, wordt dan voor een periode van max 1 ½ uur tot aan de volgende pauze buiten de groep geplaatst en vult daar zelf een evaluatieformulier (oepsblad, als bijlage toegevoegd) in door te schrijven, wat er misging en hoe dat de volgende keer beter kan. Dit kan ook verbaal in de lagere groepen. Bij grensoverschrijdend gedrag richting een andere leerling, krijgt een leerling gelijk een time out met de opdracht een evaluatieformulier in te vullen. Daarnaast geeft de leerkracht het kind altijd werk mee, zodat het na het evaluatieformulier wel doorgaat met de stof die de leerkracht van het kind verwacht. Er volgt altijd een herstelgesprek op een time-out.

Wat is een herstelgesprek?

De leerkracht gaat in gesprek met het kind, waarbij de leerling kan laten zien wat hij of zij getekend of geschreven heeft. In het gesprek, dat bij voorkeur dezelfde dag plaatsvindt-tenzij de leerkracht een andere inschatting maakt-, wordt besproken waarom de leerkracht tot een time out heeft besloten en hoe de leerling in het vervolg beter kan handelen. Leerkracht stuurt aan op het doel om sneller te herstellen, waarbij een time-in genoeg moet zijn om weer tot werken te kunnen komen. Het is raadzaam om het gesprek te evalueren met de intern begeleider of een naaste collega. In het geval van het grensoverschrijdend gedrag richting anderen, bespreekt de leerkracht de stappen van ORKA met de leerling; wat is de regel, wat had je beter kunnen doen in deze situatie?

2.3 Het stappenplan

1. Het kind hoort dat het gedrag niet gewenst is en leerkracht benoemt het gewenste gedrag; max. 2x een uitgesproken waarschuwing. Het kind krijgt op deze manier de kans om zijn gedrag te veranderen.

2.A. Het kind stelt het ongewenste gedrag bij-> geen vervolg

2.B. Het kind herpakt niet in gedrag-> time-in; vaste plek, toehoorder, tot pauze (max. 30 min)

3.A. Het kind stelt gedrag bij tot afgesproken pauze-> geen vervolg

3.B. Het kind herpakt het ongewenst gedrag niet tot afgesproken pauze-> lik-op-stukbeleid; de leerkracht benoemt in ik boodschap wat leerkracht waarneemt, benoemt de keuze naar leerling nogmaals, als de leerling niet herpakt, dan time-out inzetten (vanaf hier registratie in Parnassys)

4. De time-out duurt max 1 ½ uur tot aan de volgende pauze: Kind wordt naar een andere klas gebracht waar hij/zij serieus een oepsblad invult, ter voorbereiding op het herstelgesprek. De leerling geeft hierin aan, wat hij/zij beter had kunnen doen en hoe de schade eventueel hersteld gaat worden. Als dit blad niet serieus is ingevuld, gaat de leerling opnieuw erover nadenken (eventueel in pauze). In de ontvangende klas zit het kind om na te denken over het incident, het is "niet te gast". De aandacht van de leerkracht gaat naar de kinderen in de klas. Eerder klaar? Dan meegekeregen schoolwerk afmaken. Leerkracht spreekt verwachting in ik-boodschap uit.

5.A. Het kind herpakt zich en mag terug in de klas; een herstelgesprek m.b.v. het oepsblad.

1e keer: ouders worden op de hoogte gesteld door de leerkracht. Kind krijgt het oepsblad mee naar huis om te laten tekenen door de ouders. Het oepsblad komt de volgende dag terug naar school.

2e keer: zie 1 + aankondiging volgende keer gesprek ouders op school (leerkracht + eventueel IB-er)

3e keer: oepsblad + inplannen gesprek met de ouders

4e keer: oepsblad + gesprek met de directie *

5.B. Het kind herpakt zich niet: de leerling gaat die dag niet meer terug in de klas.

- 1e keer: De ouders worden uitgenodigd voor gesprek (leerkracht +eventueel IB-er). Aankondiging dat het gesprek de volgende keer met de directie ingepland wordt.

- 2e keer: De ouders worden uitgenodigd voor een gesprek met de directie*

* In deze stap kan de directie ouders een keuze voorleggen van mogelijkheden die de school kan bieden voor het verlenen van zorg op het gebied van gedrag met een max. van 3 maanden. De school verwacht hierin medewerking van ouders door het inzetten van één of meerdere van de volgende interventies:

- bereidheid tot gedragsonderzoek,
- verwijzing naar de huisarts,
- observaties in de klas door een specialist,
- aangepast gezamenlijk plan op het gebied van gedrag,
- van het maken van een persoonlijke gedragsthermometer met een (gedrags)specialist,
- een verwijzing bieden voor SMW via IB,
- een gesprek met de leerplichtambtenaar.

Het doel is om ouders mee te nemen in de mogelijkheden om herstelgericht onderwijs te bieden.

Wanneer ouders niet meewerken kan het zijn dat school de plicht heeft om het protocol schorsen en verwijderen in gang te zetten.

Ook als het een derde keer betreft wordt overgegaan op het schorsings- en verwijderingsbeleid van Panta Rhei.

3 Tussenschoolse opvang

De gedragsregels die gelden onder schooltijd, gelden ook tijdens de tussenschoolse opvang.

Bij ongewenst gedrag wordt eerst een Superheld ingezet. Heeft dit niet het gewenste effect, dan meldt de leerling het bij de verantwoordelijke medewerker. Deze bespreekt het voorval met de leerling, die het ongewenste gedrag vertoonde en indien nodig laat de medewerker de leerling een bepaalde periode overdenken wat er verwacht wordt om daarna opnieuw het gesprek aan te gaan. Na de pauze wordt het incident doorgegeven aan de leerkracht. De leerkracht kan besluiten om het OEPS- blad in te vullen. Indien het vaker voorkomt of de leerkracht het noodzakelijk acht volgt hij of zij de stappen vanaf 2.2.3

Doel is dat de leerling weer aan kan sluiten bij de groep met aangepast gedrag.

NB 1: Van leerkrachten wordt verwacht dat zij een situatie rondom het gedrag van kinderen breed bezien, evt. met hulp van de intern begeleider en directie. De vraag hierbij is: 'Wie was er nog meer bij deze situatie betrokken of wie heeft er ook iets mee te maken' zien wij als een professionele houding. Voor kinderen is dit essentieel om niet het gevoel te hebben als zondebok te worden aangemerkt.

NB 2: Bij uitlatingen van grensoverschrijdend fysiek en verbaal geweld worden direct de afspraken zoals omschreven in het veiligheidsplan in werking worden gesteld.

4 Aanpak pestgedrag

Pesten gebeurt vanuit overheersing, is systematisch en dwingt kinderen in een bepaalde rol, het is vaak hetzelfde slachtoffer, er zijn kwetsende bedoelingen. Het belemmert zowel de pester als de gepeste leerling in zijn gezonde ontwikkeling. Het kan verbaal of fysiek zijn, op school maar ook buiten school. We willen hierbij benadrukken dat er tegenwoordig het pesten vaak online gebeurt. Aangezien dit continu door kan gaan, moet hier ook aandacht aan besteed worden.

Pesten heeft een aantal duidelijke kenmerken:

- Pesten is een ongelijke strijd. Er is altijd sprake van een eenling tegenover een groep. Het slachtoffer kan zich niet verdedigen, want er is sprake van een ongelijke strijd.
- Er is sprake van een zondebok. Het slachtoffer wordt door een groep gekozen. Het kind is voortdurend het slachtoffer van pesterijen, zelfs zonder dat daar een directe aanleiding voor is.
- Pesten is agressief. Het pesten is erop gericht om psychisch of fysiek te kwetsen. Vaak hebben pesterijen het doel om iemand te laten voelen dat hij waardeloos is.
- Pesten is schadelijk. De slachtoffers lopen duidelijk fysieke of psychische schade op. Ze verliezen hun gevoel voor eigenwaarde en het vertrouwen in hun omgeving en andere mensen.

Hoe herken je een leerling die gepest wordt?

- Deze kinderen zijn vaak angstig en meer onzeker dan andere kinderen.
- Trekken zich terug.
- Zien zichzelf vaak als mislukkeling en voelen zich stom (negatief zelfbeeld).
- Zijn vaak eenzaam, hebben geen enkele vriend of vriendin.
- Hun leerprestaties zijn slechter dan verwacht.
- Kunnen moeilijk voor zichzelf opkomen.
- Provocerende slachtoffers vertonen vaak agressief gedrag.
-

Hoe herken je de pester?

- Hebben vaak behoefte om andere kinderen hun macht te vertonen.
- Zijn doorgaans tegendraads en opstandig.
- Gedragen zich agressief.
- Komen zelfverzekerd over.
- Zijn meestal populair bij een kleine groep kinderen.
- Lijken zich niet bewust te zijn van de impact van pesten.

Hoe herken je een meeloper?

De kenmerken van meelopers zijn niet zo duidelijk aan te geven. Het gaat vaak om kinderen die met de pesters meedoen omdat ze bang zijn anders zelf slachtoffer te worden. Het kan ook zijn dat ze dat stoere gedrag interessant vinden en denken daardoor populair in de groep te worden. Doorgaans zijn zij niet de-genen die het initiatief nemen tot pesten. Ze gaan wel gemakkelijk meedoen als het pesten in een groepje gebeurt. Ze hebben in zo'n groep minder het gevoel dat zij persoonlijk verantwoordelijk zijn voor wat er met het pesten wordt aangericht. Zij hebben dan ook minder schuldgevoelens.

Wat doet de toeschouwer?

De toeschouwer merkt de pesterijen wel op, vindt ze vervelend, maar durft vaak niet te reageren of tussen te komen. Dit uit angst zelf ook gepest te worden.

Bij signalering moet meteen de groepsleerkracht worden gewaarschuwd. Dit kan gebeuren door:

- het gepeste kind;
- de ouders;
- een collega of medewerker;
- andere kinderen.

Na signalering worden de ouders van de gepeste leerling en van de pester door de leerkracht op de hoogte gebracht.

Als pesten is geconstateerd en het stelling nemen van de groepsleerkracht geen effect heeft, wordt er over gegaan op de beschreven stappen hieronder. Hierbij worden stap 1 tot en met stap 5 gelijktijdig ingezet. Vanaf stap 1 wordt er verslag gelegd in Parnassys

1. Informatie inwinnen bij derden;
2. Gesprek met de gepeste leerling en het bieden van hulp;
3. Informeren van de betrokken ouders en indien nodig informeren van alle ouders;
4. Gesprek met de groep of subgroep en indien nodig groepsinterventie;
5. Gesprek met de pester, het bieden van hulp en het informeren ouders pester
6. Vervolgstappen als het pesten niet stopt
7. Blijven monitoren van de situatie na de interventie

4.1 Informatie inwinnen bij derden

Om zicht te krijgen op de omvang en de wijze van pesten wint de groepsleerkracht informatie in bij collegae en zo nodig bij ouders. Vragen kunnen zijn: wordt het pesten ook door hen opgemerkt? Hoe zit het probleem in elkaar? Hoe wordt er gepest? Wie zijn erbij betrokken? Daarnaast bekijkt de leerkracht het sociogram en de analyse van de gegevens van SEL (sociaal emotioneel leren vragenlijst van CITO). De groepsleerkracht meldt in ieder geval bij de gedragsspecialist en bij de directie dat het pesten is geconstateerd en bespreekt de acties die hij of zij gaat doen. Hiervan wordt ook verslag gedaan in Parnasyss. Namen alleen aanduiden met de initialen.

Er kan een keuze gemaakt worden voor een confronterende methode of een niet-confronterende methode.

4.2 Gesprek met de gepeste leerling en hulp bieden

Het slachtoffer is degene die zich met de situatie het minste raad weet. Hij heeft behoefte aan begrip voor zijn situatie. Het doel van een gesprek is dan ook tweeledig: ten eerste informatie inwinnen en ten tweede het gevoel geven dat er iets aan het probleem gedaan wordt en dat er afspraken over gemaakt worden.

4.3 Informeren van de ouders

Om de ouders duidelijke informatie te kunnen geven is het goed dat de groepsleerkracht eerst met het kind heeft gepraat. Eventuele druk van thuis wordt zo al weggenomen. Na het gesprek neemt de groepsleerkracht contact op met de ouders en licht ze in over de situatie. De volgende punten worden besproken:

- Dat hun kind gepest wordt;
- Dat er met hun kind gesproken is;
- Welke afspraken er al zijn gemaakt;
- Welke stappen er nog volgen;
- Dat aan het eind van een vast te stellen periode contact met de ouders opgenomen wordt.

4.4 Gesprek met de groep

De groepsleerkracht voert een gesprek met de groep over pesten in het algemeen. Het is belangrijk dat de kinderen doordrongen zijn van:

- De regels zoals ze op school en in de klas gelden (de kapstokregels);
- Het feit dat de school en de groepsleerkracht het pesten afkeurt;
- De (zwijgende) meerderheid een signaleringsfunctie heeft;
- De groep andere kinderen op pesten kan aanspreken;
- Het pesten gemeld kan worden bij de groepsleerkracht, andere leerkrachten of ouders;
- Er kinderen in een groep zijn die door hun zwijgen meewerken aan het pesten.

In het geval van een zwakke sociale groep, kan er gekozen worden voor een groepsinterventie. De gedragsspecialist of een externe vervult hierbij een coördinerende rol.

4.5 Gesprek met de pester

Pesters zijn vaak agressief, hebben een zwakke controle over zichzelf en denken vaak positief over het gebruik van fysiek of verbaal overschrijdend gedrag. Ze zijn vaak in een positie dat ze macht over het slachtoffer uit kunnen oefenen of andere kinderen opdracht kunnen geven mee te doen of hen te steunen. Bij pesters kunnen echter ook andere problemen of oorzaken een rol spelen. In dit geval gebruiken ze agressief gedrag om hun tekort aan sociale vaardigheden te sublimeren.

Het is van groot belang dat de pester :

- Zich bewust wordt van het eigen pesten en het effect op het slachtoffer;
- Gecorrigeerd worden;
- Geholpen worden.

De bewustwording vindt plaats middels een gesprek met het kind en zijn ouders. Het is van belang dat de ouders het gedrag afkeuren en we gezamenlijk tot afspraken komen om het 'pestgedrag' in te dammen. Belangrijk kan hierbij zijn dat de groep opkomt voor het kind dat gepest wordt of het meldt bij de leerkracht als het gebeurt. Wat ook vruchten afwerpt is om dagelijks of soms een paar keer per dag zowel de pester als het gepeste kind samen te laten komen en te vertellen hoe het gegaan is. De kaders voor beiden moeten duidelijk besproken zijn.

Met de pester en de ouders worden een aantal afspraken gemaakt als het toch nog plaatsvindt:

- De pester vult een Oepsblad in en neemt dit mee naar huis. Dit blad moet de volgende dag, ondertekend door ouders, weer ingeleverd worden.
- De pester denkt mee over een oplossing van het pesten;
- De leerkracht meldt dat er een bericht naar de ouders van de pester gaat
- Dat er consequenties aan het vertoonde gedrag zitten.

4.6 Vervolgactie 1

Als het pestgedrag niet stopt, wordt de gedragsspecialist betrokken.

De ouders van de pester worden, samen met de pester, uitgenodigd voor een gesprek op school. De leerkracht stelt hen op de hoogte van de ongewenste gebeurtenissen. Er worden nieuwe afspraken gemaakt met de pester. De gemaakte afspraken, eventuele sancties en een datum voor een vervolgspraak worden naar ouders gestuurd ter ondertekening. De gedragsspecialist krijgt een kopie van dit verslag.

Als sancties kan gedacht kan worden aan:

- Een boek lezen over pesten.
- Het schrijven van een excuusbrief aan het slachtoffer.
- Uitsluiting van bepaalde situaties, die zich in het bijzonder lenen voor pestgedrag: buiten spelen, overblijven, excursies e.d.

4.7 Vervolgactie 2

Indien er geen verbetering komt in het gedrag, meldt de leerkracht dit aan de directie. Deze roept de ouders van de pester op voor een gesprek samen met de leerkracht en evt. met de gedragsspecialist. Ouders kan worden geadviseerd om extra hulp in te schakelen (bijv. een externe sociale vaardigheidstraining, schoolmaatschappelijk werk)

Tevens worden de ouders op de hoogte gesteld van de maatregelen, die genomen gaan worden als het pestgedrag niet stopt, gedacht kan worden aan: een time-out, schorsing en verwijdering. Er wordt een vervolgspraak gemaakt. Het gespreksverslag met de gemaakte afspraken en de datum voor een vervolgspraak wordt naar ouders gestuurd ter ondertekening. Het gehele team wordt in kennis gesteld om alert te kunnen reageren.

4.8 Vervolgactie 3

In het geval dat het gedrag van de pester niet aanzienlijk verbetert en/of de ouders van het kind werken onvoldoende mee om het probleem aan te pakken, kan de directie overgaan tot bijzondere maatregelen: het isoleren van de pester, een time-out, schorsing of verwijdering. Indien gebruik wordt gemaakt van een van deze bijzondere maatregelen, wordt bekeken of het wenselijk is om alle ouders van de betrokken leerlingen te informeren over het pestprobleem en de genomen maatregelen.

De onderwijskundig specialist van Panta Rhei wordt op de hoogte gesteld en kan actief meedenken bij eventueel handelen en/of sancties om de situatie op te lossen.

Noot: Indien we het probleem op willen lossen kan het nodig zijn dat we willen samenwerken met de ouders om het probleem op te lossen. Ook de ouder van het kind dat gepest wordt kan gevraagd worden om het gesprek met ons en de andere ouder aan te gaan. We doen dit na zorgvuldige afweging en overleg met Panta Rhei en begeleiders vanuit SMW en SPPOH. We verwachten van ouders hierin volledige medewerking en deze mag niet geweigerd worden.

4.9 Monitoren

Belangrijk is het om de situatie een periode te blijven volgen nadat de interventie is afgesloten. Regelmatig besteedt de leerkracht aandacht aan pestgedrag in de groep. Er wordt actief opgeroepen om pestincidenten te melden bij de leerkracht. De leerkracht neemt in de maanden na de interventie contact op met de ouders van de gepeste en de pester. Hierin wordt verslag gedaan van de ervaringen op school en ook gevraagd naar ervaringen van thuis.

5 Bijlagen

Achtergrondinformatie bij het voeren van de gesprekken door de leerkracht:

Het slachtoffer is degene die zich met de situatie het minste raad weet. Hij heeft behoefte aan begrip voor zijn situatie. Het doel van een gesprek is dan ook tweeledig: ten eerste informatie inwinnen en ten tweede het gevoel geven dat er iets aan het probleem gedaan wordt en dat er afspraken over gemaakt worden.

A. Vertrouwen winnen

Het gepeste kind heeft vaak een negatief zelfbeeld. Hun zelfvertrouwen is aangetast. Bovendien geloven ze dat ze het pesten zelf niet kunnen stoppen. Soms voelen ze zich er zelf schuldig aan. Het kan zelfs voorkomen dat het vertrouwen in de groepsleerkracht ook weg is: de groepsleerkracht heeft het immers lange tijd niet opgemerkt.

Het vertrouwen van het gepeste kind moet gewonnen worden. Richtlijnen voor een gesprek zijn:

- Laat het kind zijn eigen verhaal vertellen;
- Vraag hoe het kind zich door het pesten voelt;
- Stel het kind gerust en prijs hem dat hij erover durft te praten;
- Ga niet direct in op oorzaken, schuld en oplossingen;
- Laat merken dat er iets aan het probleem van het kind gedaan gaat worden.

De groepsleerkracht vertelt het kind in het algemeen iets over pesten:

- Dat het vaker voorkomt, ook bij andere kinderen;
- Dat het niet alleen op school gebeurt;
- Dat er meer betrokkenen zijn dan de pester en het slachtoffer;
- Dat pesters worden er zelfverzekerder van;
- Dat veel kinderen uit de groep niets durven te zeggen, omdat ze bang zijn;
- Dat de pester zelf een probleem heeft;
- Dat de school het pesten niet goed vindt.

B. Inwinnen van informatie

In deze stap helpt de groepsleerkracht om door middel van gerichte vragen samen een duidelijk beeld te vormen van het pesten. De vragen die gesteld worden zijn:

- Wie pest er?
- Hoe wordt er gepest?
- Wat gebeurt er vlak voor het pesten?
- Wanneer wordt er gepest?
- Hoe vaak wordt er gepest?
- Wanneer is het begonnen?
- Waar wordt er gepest?
- Is het kind al vaker gepest?
- Hoe reageert het kind op het pesten?
- Wat heeft het kind geprobeerd om het pesten te laten stoppen?
- Welk resultaat had dit?
- Welke oplossingen kon het kind zelf bedenken?

De groepsleerkracht moet aan het kind duidelijk maken dat er geen pasklare oplossingen bestaan. De groepsleerkracht laat wel merken dat er aan oplossingen gewerkt wordt. Het maken van afspraken is dan ook noodzakelijk.

De belangrijkste afspraken zijn:

- De stappen die het kind zelf gaat ondernemen;
- Dat wat de school gaat doen (stappen);
- Dat de stappen altijd met het kind doorgesproken worden;
- Dat het kind altijd bij de groepsleerkracht kan komen;

n.b.: De groepsleerkracht mag nooit beloven dat hij niets zal zeggen. Als hij niets kan zeggen, kan er ook niets aan het probleem gedaan worden. In samenspraak met het kind kan bekeken worden wat, met wie en wanneer er bepaalde zaken besproken worden.

Informeren van de ouders:

Om de ouders duidelijke informatie te kunnen geven is het goed dat de groepsleerkracht eerst met het kind heeft gepraat. Eventuele druk van thuis wordt zo al weggenomen.

Na het gesprek neemt de groepsleerkracht contact op met de ouders en licht ze in over de situatie.

De volgende punten worden besproken:

- Dat het kind gepest wordt;
- Dat er met het gepeste kind gesproken is;
- Welke afspraken er al zijn gemaakt;
- Welke stappen er nog volgen;
- Dat aan het eind van de procedure weer contact met de ouders opgenomen wordt.

Hulp aan het slachtoffer:

De groepsleerkracht probeert samen met het kind een manier te bedenken om op het pesten te reageren. Een duidelijke afspraak over het melden bij de groepsleerkracht, andere leerkrachten of ouders is een goed begin. De meldingen worden genoteerd in een logboek. Het is voor het kind moeilijk zich er niets van aan te trekken. Een afspraak als negeren heeft dan ook geen effect. Je zou wel af kunnen spreken dat het kind niet aan de pesters laat merken dat hij er last van heeft. De groepsleerkracht laat merken dat er altijd ruimte is om te komen praten, zodat het kind weet dat hij altijd ergens terecht kan.

Het gebeurt dikwijls dat het slachtoffer van pesten niet de kans heeft gekregen om sociale vaardigheden binnen de groep te leren. Ze hebben vaak weinig zelfvertrouwen. Er zijn twee soorten vervolgedrag te onderscheiden: passiviteit of uitdagend gedrag. Deze vormen van gedrag zijn 'aangeleerd' en kunnen ook weer worden 'afgeleerd'. In overleg met de ouders kan geadviseerd worden dat het kind extern weerbaarheids-trainingen volgt.

oeps, dat ging even mis

Naam: _____

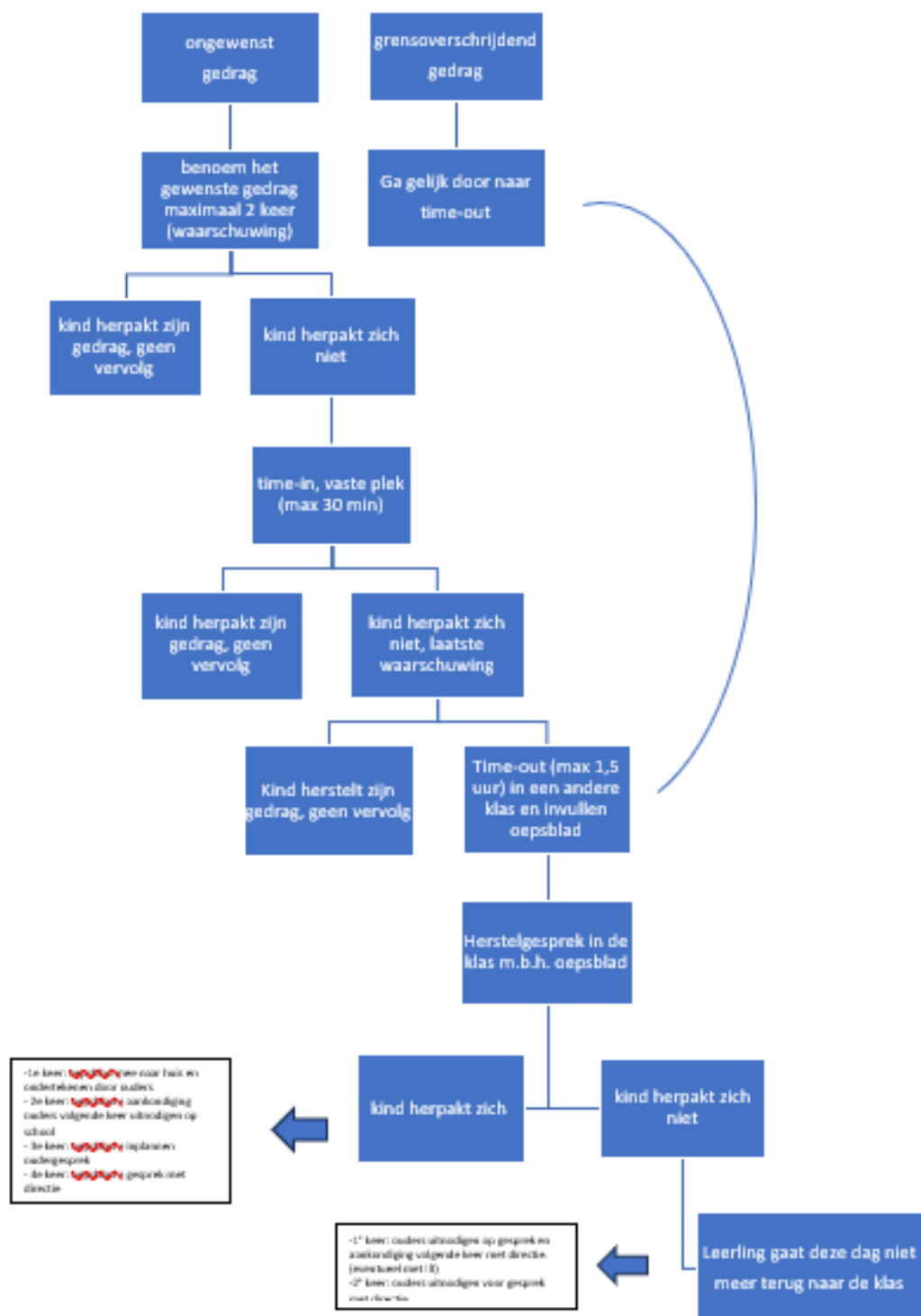
Datum: _____

 Wat is er gebeurd?	
 Welke andere keuze had ik moeten maken?	

Handtekening ouder

Datum

5.2 Stroomschema gedragsprotocol

5.3 Stroomschema protocol aanpak pestgedrag

